

N.Y.C. TIME

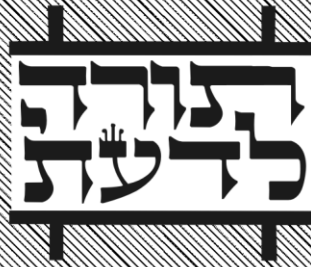
זמן הדלקת נרות - 7:54

סוף זמני ק"ש - 8:51

- 9:27

סוף זמן תפלה - 10:39

דף היומי לשבת: חולין צ"ג

בס"ד, עש"ק פ' עקב - פרק ד' - שנת תשפ"ו לפ"ק

פרשת עקב

ועיין בס' שערי הברכה (פי"ח הערה ל') שכתב, ועיין עוד בס' שבות יצחק (פסח, עמ' קכ"ד) שהביא בשם הגרי"ש אלישיב (שליט"א) [וצ"ל] שדין יין פוטר כל מיני משקה [ר"ל, המברך בורא פרי הגפן על היין, ושונה לכל הפחות כמלוא לוגמיו, ואח"כ שונה משקאות אחרים, א"צ לברך עליהם שהכל, שהם נגזרים אחרי היין, וברכת היין פוטרם] הוא רק ביין שהוא משקה שסעיד ומשמח, משא"כ מיץ ענבים, אף שברכתו בורא פרי הגפן, מ"מ אין לו חשיבות כמו של יין, ואולי אינו פוטר שאר משקין. ושמעתי שיש גדולים שחששו לסברא זו ולא שתו משקין שהובאו אחר ששתו מיץ ענבים. ויש לעיין לפ"ז שאולי יש לומר כן גם לענין דין קדימה, שאם יש לפניו יין ומיץ ענבים, הריהו מחוייב מדין קדימה להקדים לברך על היין לפני שמברך על מיץ ענבים כיון שהיין חשוב יותר ממיץ ענבים לענין זה שפוטר את כל המשקין וכו', עכ"ל.

בדיני קידוש במקום סעודה (או"ח סי' ער"ב מ"ב סי' כ"ה) בהערה 31 איתא: ומיץ ענבים, האם דינו כיון ונחשב כסעודה, או שדינו כשאר משקים. דעת הגרי"ש אלישיב (שבות יצחק, קובץ זמן שמחתנו עמ' צ"ג) שמסתבר שאין יוצא בשתייתו כיון שאינו סעיד, ומ"מ כיון שאין ראי' ברורה לכך, אם סמך על כך שמיץ ענבים יחשב כסעודה, לא יחזור ויקדש אלא ישמע קידוש מאחר. וכן דעת הגר"ש וואזנער (קובץ מבית לוי חי"ז עמ' מ"ט) ששתיית מיץ ענבים אינה כשתיית יין להחשב ע"י כך כקידוש במקום סעודה. מאידך, דעת הגר"צ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה סק"ג אות ב') שנחשב כקידוש במקום סעודה. וכן דעת הגרש"ז אריעבראך (שלחן שלמה סק"י) שנחשב כקידוש במקום סעודה כיון שמסעד סעיד.

ו"רם לבבך (ח:יד). בס' מורשת אבות מובא סיפור מספר תורת המדות: לאחר שר' חיים מוואלאזין הקים את ישיבתו הגדולה, הוא השיג עבור הבחורים חדרים נאים ומרווחים. היו אנשים שהעירו לו, כי הדבר עלול להחדיר בבחורים רוח גאווה. ר' חיים השיב להם, אספר לכם מעשה שקרה עמי.

פעם הייתי בעיירה קטנה והלכתי ביום ששי למרחץ. כאשר רציתי לחלוץ את מגפי (boots), בא שומר המרחץ לעזור לי לחלוץ כדי שיוכל להרויח כמה פרוטות. הלה משך במגפי בכל כחו, ואמרתי לו בניחותא, אצלנו בוואלאזין חולצים לאט לאט. מיד התקצף השומר והרים את המגריפה (rake) להכות אותי באומרו איך הינך מעזיז ללמדני, הרי בכל העולם אין איש מומחה שיחלוץ מגפים יותר טוב ממני.

סיים ר' חיים: תראו נא ידידי, כי גם איש זה שמלאכתו חליצת נעלים ומתגורר בבית המרחץ לשומרו, גם הוא עלול להתגאות, ולא דוקא אדם שגר בחדר מרווח.

"בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה" (ו:ח). בספר שי לתורה איתא: בביאור הפסוק אמר הגאון הראגאצ'ובי זצ"ל, דהנה מבואר בגמ' (ערכין יא.) ד'לעמוד לפני ה' לשרתו', הכוונה היא לשירת הלויים, יעוין שם: אמר רב יהודה אמר שמואל, מניין לעיקר שירה מן התורה? שנאמר 'ושרת בשם ה' אלקיו' (דברים יח:), איזהו שירות שבשם? הוי אומר, זה שירה.

ומה דכתיב 'ולברך בשמו' היינו ברכת כהנים, לפ"ז נראה דעל כן כתיב גבי כהן 'עד היום הזה' כיון דנוהג אף עתה והוי לעולם. משא"כ גבי שירה שאינה נוהגת עתה ולא תהי' נוהגת לעולם, על כן לא כתיב 'עד היום הזה'.

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" (ח:י). בגמ' (ברכות מט:) נחלקו בביאור במילים 'ואכלת ושבעת' - ר' יהודה דורש שהכוונה היא אכילה שיש בה שביעה, דהיינו כביצה, ואילו ר' מאיר דורש 'ואכלת' - זו אכילה, 'ושבעת' - זו שתייה. ואכן הרמ"א בשם יש אומרים פסק (או"ח סי' קצ"ו סע' ד') שראוי להזהר לתת לברך ברהמ"ז רק למי שגם שתי, שאז הוא חייב בברהמ"ז מן התורה (ועיין בט"ז שם).

איך רומזת המילה 'ושבעת' לשתייה?

הגר"ר אליהו דוד רבינוביץ תאומים - האדר"ת, כתב על כך דבר מפורש: בכמה מקומות מצאנו בדברי חז"ל שהאותיות ס' ושי' הן אותיות מתחלפות, כך גם האותיות א' וע'. לפי כלל זה נוכל להתייחס למילה 'ושבעת' כאילו היא 'וסבאת', ואכן לשון סביאה נאמרה לגבי שתייה. וא"כ ברור מהיכן למד ר' מאיר ש'ושבעת' מתייחס לשתייה.

על הסבר זה, הוסיף האדר"ת חידוש הלכתי גדול: הלשון סביאה מתייחסת דרך כלל לשתיית יין, וכך מצאנו בגמ' (סנהדרין ע.) לגבי בן סורר ומורה: 'אכל כל מאכל ולא אכל בשר', שתייה כל משקה ולא שתייה יין - אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין, שנא' 'וזול וסובא' (כ:כא), ואע"פ שאין ראי' לדבר - זכר לדבר, שנא' 'אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר למו' (משלי כג:כ). וא"כ נוכל לומר שכוונת ר' מאיר בדרשת 'ושבעת' זו שתייה' היתה ליין דוקא, כלומר שלשיטת ר' מאיר (שנפסקה להלכה ע"י הרמ"א) יש להקפיד לשתות יין בכל סעודה שמברכים בסופה ברהמ"ז.

ושמא יש להוסיף דכיון דדרשינן 'ושבעת' זו שתייה' כמו 'וסובא', אם מקפידין לשתות יין בכל סעודה שמברכים בסופה ברהמ"ז, א"כ יש להקפיד לשתות דוקא יין המשכר ולא מיץ ענבים, דהא איתא באבן עזרא שפי' תיבת 'וסובא': מרבה לשתות והוא המשכר.

כל דבר עלול להביא את האדם לידי גאווה, והדרך להמלט ממנה היא אך ורק ע"י תיקון המידות.

בענין איזה להקדים: פרי משבעת המינים או פרי חדש שחייב לברך עליו שהחינו

בפרשתנו מוזכרים שבעת המינים. בשו"ע בדיני קדימה בברכת הפירות (או"ח סי' רי"א סע' א') איתא: היו לפניו מיני פירות הרבה, אם ברכותיהם שוות ויש ביניהם ממין שבעה, מקדים מין שבעה אע"פ שאינו חביב כמו המין האחר וכו'.

והנה, דנו האחרונים אודות מי שיש לו שני פירות - אחד משבעת המינים, והשני שאינו מין שבעה אבל הוא חדש ויש לו לברך עליו שהחינו, האם עדיין יקדים את הפרי שהוא משבעת המינים, או האם יקדים את הפרי החדש דאולי הוא חשוב יותר מפאת שהוא חדש ומברך עליו שהחינו.

בשו"ת אבני ישפה (או"ח סי' מ"ח ענף א) כתב דאין עדיפות שהחינו על שאר מינים, ויסודו ממ"ש בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' פ"ז) שמסופק אם יש לפניו הרבה פירות חדשים אם יכול לכוון שלא לצאת בברכת שהחינו על איזה מין נ"ל אם יכול לכוון שברכת שהחינו תחול רק על פרי אחד, ואז יוכל לברך ברכת שהחינו שני' על פרי חדש השני, דהא עכ"פ כבר בירך על שהגיע לאותו זמן שראה הפירות, והרי ראה גם אותו הפרי החדש השני, ואין שייך שלא לצאת על מה שלא הי' רוצה לברך עכשיו כיון דעכ"פ בירך על הגעת אותו זמן, דהפרי הוא רק גרם להברכה, ולא שהברכה היא עליה. ומסיים הגרמ"פ זצ"ל: וכן מסתבר לעניות דעתי לכאורה כל זמן שאין לי ראיה שלא יצא, עכ"ל. ועפ"ז כתב האבני ישפה, דכיון דהפרי הוא רק היכי תמצוי להודות על הזמן ולא חלה הברכה על הפרי החדש בעצמו, ולא נאמר שיש חשיבות מיוחדת שעל ידה ייחשב הפרי החדש יותר חשוב מפאת ברכת שהחינו מפרי של שבעת המינים.

ומסיק האבני ישפה: ולמעשה נראה שאין צריך להקפיד על דין קדימה בברכת שהחינו מפרי של שבעת המינים.

בספר מלבושי מרדכי - דיני קדימה בברכות (עמ' קיג-ד, סי' ה' סע' כ') איתא: פרי חדש שמברכים עליו שהחינו, יש מי שאומר שיש מעלה וחשיבות להקדימו, ומ"מ פרי שיש לו אחד ממעלות אלו: מין שבעה, שלם, חביב - קודם לו.

ובהערה ל' איתא: כך שמעתי ממרן (אדמו"ר שליט"א) [הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל], שמעלת מין שבעה ושלם קודם לפרי חדש שמברכים עליו שהחינו, כיון שברכת שהחינו לא שייכא לאכילה, שהרי מעיקר הדין זמנו הוא בשעת ראיו, וכשאין לפניו פרי משבעת המינים או מעלת שלם, יש אומרים שפרי זה שמברכים עליו שהחינו נחשב לחביב, אך אין לזה מקור בפוסקים, ועל כן, מעיקר הלכה נקטינן שאין לפרי זה דין קדימה נגד פרי שחביב עליו, ורק כשאין לפניו פרי שיש לו מעלת מין שבעה או שלם או חביב, יקדים את הפרי שמברכים עליו שהחינו.

שוב איתא שם: ובספרי זמנינו מביאים משו"ת לב אברהם (ויינפלד, סי' ל') שהפרי שמברכים עליו שהחינו קודם לשאר מעלות, שמה

שמין שבעה קודם לחביב הוא מפני ששבעת המינים שהם חביבים מצד התורה קודמים למה שחביב מצד האדם, אבל פרי חדש שחביבתו מצד שמברכים עליו ב' ברכות ולא מצד חביבות האדם, הוא קודם.

ובספר ברכות טוב (זביחי, עמ' ר"ח) מובא דכן מבואר בספר חזון עובדי' הל' ברכות (עמ' רע"ה בסוף הערה א').

בשו"ת שרגא המאירי (ח"ו סי' ד' אות ב') איתא: נראה לפי עניות דעתי לברך על הפרי שהוא מז' מינים, דלא מצינו שהפרי שצריך לברך עליו שהחינו יהי' לו דין קדימה, דאפילו אם נימא כיון דצריך לברך עליו שהחינו חביב הוא עליו, הלוא המחבר כתב שמברכין על מין שבעה אע"פ שאינו חביב כמו המין האחר, הרי שמין ז' צריך להקדים למין שחביב אצלו וכו'.

ושוב כותב השרגא המאירי: מצינו שלם יש לו חשיבות יותר מחצי דבר לענין ברכה עיין במס' ברכות (לט:), וכו', עם כל זה אם יש לפניו חצי ממין ז' ושלמימה ממין שאינו ממין ז', כתב המג"א (בס"י רי"א סק"א) שמברכין על החצי ממין ז' ולא על השלמימה שאינו ממין ז', אע"פ שלענין חביב כתב המג"א שם אם אחד שלם ואחד חביב - שלם עדיף מחביב וכו'. הרי שמין ז' עדיף משלם שהוא עדיף מחביב. ועל כן, אפילו אם נימא שפרי שמברכין עליו שהחינו הוא חביב, עכ"ז מין ז' עדיף טפי ומקדים מין ז' לברכה.

בס' חיים של ברכה (סי' ו' ענף ב' סע' ד') איתא: מי שיש לפניו ב' פירות - האחד - מז' המינים, והשני - פרי חדש שאינו מז' המינים וצריך לברך עליו שהחינו, יקדים לברך על המין מז' המינים, ואח"כ יברך שהחינו בלבד על הפרי החדש.

ובהערות מקור חיים (סק"ז) איתא: שמעתי מהרה"ג ר' פישל הערשקאוויטש (שליט"א) [זצ"ל], וכ"כ בשו"ת שרגא המאירי (ח"ו סי' ד' אות ב'). והטעם, כיון דבסימן רי"א הכריעו הפוסקים דצריך להקדים מין שבעה על החביב, עיי"ש. אך בשו"ת לב אברהם (סי' ל') דן בזה וכתב, כיון שמעיקר הדין צריך לברך שהחינו בשעת ראית הפרי, א"כ ראוי להסמיך אכילה לראי, ולא להפסיק באכילת הפרי האחר של מין שבעה. ועוד, דהטעם שצריך להקדים מין שבעה למה שחביב עליו, היינו מפני ששבעת המינים הם חביבים מצד התורה, וזה קדים למה שחביב מצד האדם, אבל כאן חביבות הפרי היא מצד המצוה שיש עליה ב' ברכות, שוב הדרנין למעלת חביב ויש להקדים הפרי החדש.

ועיין בהסכמת הג"ר שרי' דבליצקי שליט"א לספר ברכת השיר והשבח, שכתב: בדבר המצוי שיש לפניו פירות גם מז' מינים וגם ממין אחר שזקוק לברך עליו שהחינו כעת, איזה יקדים לברך עליו בורא פרי העץ, נראה דזה תלוי בדיעות (או"ח סי' רי"א סע' א-ב) אי מין שבעה עדיף אי חביב [באותה שעה] עדיף, דהפרי של שהחינו בודאי חביב עליו כעת יותר מהמין הז'. ולאשר יש בזה דיעות שם, לכן יש להסיר המין ז' מהשלחן ולברך על שאינו מין ז' ולכוין בהדיא לפטור גם המין ז' דזה מועיל לכולי עלמא, וכדאיתא [במ"ב] (שם ס"ק ל"ג), עכ"ל.

ועיין בס' שערי הברכה (פי"ב הערה מ"א) שכתב: ויש לדון, לדעת האומרים שפרי שמברכים עליו שהחינו קודם לשאר המינים, האם הוא הדין כן בפרי שנעשתה בו מצוה, כגון אתרוג, האם קודם לשאר מינים, וצריך עיון בזה, אך עכ"פ פשוט שאינו קודם למין שבעה שהוא קודם מעיקר הדין, עכ"ל.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS EIKEV
© COPYRIGHT 2026
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

”והי' עקב תשמעון” (ו:יב) פירש"י: אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו

“And it will be, if you hearken to these Mitzvos, then you will merit all of the Brachos mentioned in the Parsha”. Rashi explains עקב as referring to the heel - if one observes the light Mitzvos - the ones that people usually tread upon with their heels - then he will merit the Brachos.

Hagaon Reb Itzela Peterburger, Z'T'L', said that one must bear in mind that even the slightest bit of extra effort in performing a Mitzva or in Avodas Hashem can have an enormous effect on his future fate.

This may be compared to a person who wished to purchase a ticket to a certain destination, but lacked a few pennies from the total price of the fare. Therefore, he was only able to obtain a ticket to the station before his destination. As a result of those few pennies that he was missing, he was forced to disembark before reaching his destination.

The same is true in spiritual matters: sometimes if one has an equal amount of Mitzvos and Aveiros, even one small Mitzva would be sufficient to tip the scales of justice in his favor and help him reach the ultimate destination - *Olam Haba*.

”והסיר ה' ממך כל חולי” (ו:טו) “כל חולי” - זה רעיון (ירושלמי שבת פ"ד)

“And Hashem will remove all sickness from you.” The Yerushalmi says that “all sickness” refers to sickness of the mind.

Hagaon Reb Yehoshua Trunk, Z'T'L', of Kutna, said that some illness is psychosomatic - people imagine that they are sick, and then develop symptoms of certain illnesses. Therefore, Hashem promises that by curing such hypochondriacs of their mental illness, He will automatically cure them of “all sickness” - because the physical manifestations of their illness will go away.

”ארץ חטה ושעורה וגו' ארץ זית שמן ודבש” (ח:ה)

“A land of wheat and barley ... a land of olives that produce oil and honey.”

Why does the Torah describe Eretz Yisroel as a land of *Zeis-Shemen* [“olives that produce oil”] and not just *Zayis* [olives]?

The *Maharsha* (Horayos 13b) explains that the Gemora says that eating olives is detrimental to memory, while olive oil is beneficial. Therefore, when praising the land of Israel, the Torah uses the most useful forms of the produce of the land.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Chochmas Shlomo (Orach Chaim 193:1) writes that if three people sit down to a meal and they all have in mind that they may wish to *Bentch* separately, there is no *Chiyuv* of *Zimun*.

Hagaon Rav Moshe Feinstein, Z'T'L', (Igros Moshe Orach Chaim I:56) writes that those attending a *Chasuna* or the like, and know that they will not be able to remain until the end of the meal, may have in mind at the beginning that they do not wish to join the *Kevi'us*, and may then *Bentch* with their own *Mezuman* when they are ready to leave early. He notes, however, that this practice should only be employed in extenuating circumstances.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Where do we find a Mitzva to call something by a derogatory name?
- 2) If one eats half a *Kezayis* of bread and half a *Kezayis* of apple, which *Bracha Acharona* should he recite?
- 3) If the *Shli'ach Tzibbur* made a mistake in his private *Tefilla*, must he repeat *Shmoneh Esrei* privately before reciting *Chazaras Ha'shatz*?
- 4) Is it permissible to recite the *Bracha* for thunder if one hears it while he is saying *Shema*?
- 5) When is a baby considered a *Neifel* (R'L) even if he survives for more than thirty days?
- 6) If one is reciting *Kri'as Shema* and a *Talmid Chochom* passes by, must he stand up for him?
- 7) Why were *Retzei* and *Ya'aleh V'yovo* added to the *Bracha* of *Bonei Yerushalayim* in *Birkas Hamazone*?

- 8) What great physical feat of strength did the hornets (*Tzir'a*) perform?
- 9) Where is the prohibition against haughtiness found in the Torah?
- 10) From whom did Moshe grab the Luchos before throwing them down?
- 11) When Tefillin were found in the grave of Yechezkel Hanavi, whose view did they follow - Rashi's or Rabbeinu Tam's?
- 12) If someone forgot *Ya'aleh V'Yavo* and had to repeat *Shemona Esrei*, can both *Shemona Esrei*'s count towards his daily requirement of 100 Brachos?
- 13) If one affixed an open Mezuzah on his doorpost without rolling it up, did he fulfill the Mitzva?

ANSWERS

- 1) It is appropriate to call an *Avoda Zora* by a derogatory name (*Avoda Zora* 46a).
- 2) If one ate half a *Kezayis* of bread and half a *Kezayis* of an apple, the appropriate *Bracha Acharona* is *Borei Nefoshos* (*Mishna Berura* 216:1).
- 3) If a *Shli'ach Tzibbur* made a mistake in his private *Shemoneh Esrei* (except for the first three Brachos when he reminds himself before he finishes *Shemoneh Esrei*) he needn't repeat *Shemoneh Esrei* but he may be *Yotzei* with *Chazaras Hashatz* (*Orach Chaim* 126:4, *Mishna Berura*).
- 4) According to the *Mogein Avrohom* (66:5) it is permissible to recite a Bracha on thunder even during *Kri'as Shema*. Other Acharonim disagree (see *Levush* S'rad; *Teshuvos Rabbi Akiva Eiger* 1:1:7).
- 5) According to the *Hagahos Ashri* (cited in *Yoreh Deah* 374:9) if twins are born and one dies within thirty days and the other dies after thirty days (R'L) even the one who died after thirty days is considered a *Neifel* and mourning is not observed.
- 6) Hagaon Rav Yoseif Chaim Sonenfeld, Z'T'L' (*Shalmas Chaim* 48) was of the opinion that he should stand up. The *Tzitz Eliezer* (XIV:10) concludes that it is better to remain seated (*שב ואל תעשה עדיף*).
- 7) Since *Retzei* and *Ya'aleh V'Yovo* are requests for Divine mercy, they were added to *Bonei Yerushalayim* which is also a request for *Rachamim* (*Mishna Berura* 188:12).
- 8) When the Emori'im hid in caves and placed huge boulders in the entranceways to the caves, two *Tziros* would split open the boulders. (*Yalkut Shimoni*, Shmuel I, Remez 103).
- 9) "Be careful lest you forget Hashem" (*Devorim* 8:11, *Sota* 5a).
- 10) *Kevayachol*, from Hashem's grasp (*Yerushalmi*, Ta'anis 4:5).
- 11) The Beis Yoseif (*Orach Chaim* 34) brings from the S'mag and the Mordechai that they followed Rashi's view. The *Drisha* writes that it is possible that they were invalid Tefillin that were placed there in Geniza.
- 12) Yes (*Mitzvas Ha'mei'ah Brachos K'hilchasa* p. 77, from *Kuntres Mitzvas Mei'ah Brachos* from Hagaon Rav Chaim Kanievsky, Shlita in the name of the Chazon Ish).
- 13) Yes (see *Chovas Hadar*, 9, note 9).

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*